

FINANSMAN GİDER KISITLAMASININ UYGULAMASI VE KONU HAKKINDA DÜZENLENEN TEBLİĞE DAİR ELEŞTİRİLER

IMPLEMENTATION OF THE FINANCE EXPENSE RESTRICTION AND CRITICISM ON THE COMMUNIQUÉ ON THE SUBJECT

Erkan KIZIL*

ÖZ

Türk vergi mevzuatına 6322 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu ile finansman gider kısıtlaması tekrar konulmuştur. Bu Kanunun uygulanmasına 3490 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile başlanmıştır. Finansman gider kısıtlaması; kredi ve finans şirketleri hariç tutularak, yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerin, aşan kısma isabet eden faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'unun gider olarak indirilmesini reddetmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansman Gider Kısıtlaması, Hukuki Güvenlik İlkesi, Vergilendirme Yetkisi

JEL Sınıflandırma Kodları: H21, H26, K34.

ABSTRACT

With the Law No. 6322 on the Collection of Public Claims and the Law on Amendments to Certain Laws, the restriction on financing expenses has been reintroduced into the Turkish tax legislation. The implementation of this Law started with the Presidential Decision No. 3490. Financing expense constraint; excluding credit and finance companies, it refuses to deduct 10% of the sum of expenses and cost elements made under the names of interest, commission, maturity difference, profit share, foreign exchange difference and similar names, corresponding to the excess, of the enterprises whose foreign resources exceed their own resources.

Keywords: Financing Expense Restriction, Legal Security Principle, Taxation Authority

JEL Classification Codes: H21, H26, K34.

* Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, erkan.kizil@vdk.gov.tr, ORC-ID: 0000-0002-8126-0554.

Kızıl, E. (Eylül 2021). Finansman Gider Kısıtlamasının Uygulanması ve Konu Hakkında Düzenlenen Tebliğe Dair Eleştiriler, *Vergi Raporu*, 264, (11-19).

GİRİŞ

İşletmeler finansman ihtiyaçlarını çeşitli kanallar vasıtasıyla karşılamaktadır. Bu kanallar kendi öz kaynakları ve yabancı kaynaklardır. Yabancı kaynak kullanımı başlıca; şirketin kendi ortaklarına olan borçlanmalar, bankalara olan borçlanmalar, müşterilerine olan borçlanmalar ve diğer borçlanmalar şeklinde gruplandırılmaktadır. İşletmeler finansman ihtiyaçlarını yabancı kaynaklar ile finanse ettiklerinde faiz, kur farkı gibi çeşitli külfetlere katlanırken; kendi öz kaynaklarını kullandıklarında bu giderlere katlanmamaktadır. Öz kaynaklar; işletmenin sahip veya ortakları tarafından işletmeye koymuş oldukları sermayeler ile sermaye yedekleri, kar yedekleri, geçmiş yıl karları ve zararları ile içinde bulunulan dönemin kar veya zararından oluşmaktadır. Dolayısıyla öz kaynaklar işletmenin finansman ihtiyaçlarını karşılamak için başvurulmuş en külfetsiz bir araçtır. Çünkü öz kaynakların kullanılmasında faiz, kur farkı, komisyon, kar payı ve benzeri giderlere katlanılmamaktadır.

Devlet, işletmelerin borçlanmış oldukları yabancı kaynaklar için katlandıkları maliyet ve giderleri azaltmak için finansman gider kısıtlamasını uygulamaya koymuştur. Finansman gider kısıtlaması uygulaması vergi mevzuatımızda ilk defa uygulanmayıp mülga olan 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda da farklı şekilde uygulanmıştır.

1- FİNANSMAN GİDER KISITLAMASININ AMACI VE YASAL GEREKÇESİ

Finansman gider kısıtlaması; işletmelerin ihtiyaç duydukları finansmanı yabancı kaynaklardan ziyade, öz kaynakları ile finanse etmeleri için getirilmiş bir uygulamadır. Bu sayede işletmeler yabancı kaynaklardan doğan çeşitli giderlerle karşı karşıya kalmamaları ve borç sarmalı içine düşmemeleri hedeflenmektedir. Kaldı ki, son yıllarda yaşanan şiddetli kur atakları ve yüksek faiz oranları, finansman ihtiyaçlarını yabancı

kaynakla finanse eden işletmeleri iflasın eşiğine sürüklemiştir.

Finansman gider kısıtlaması 31.05.2012 tarihinde kabul edilen 6322 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu ile yeniden düzenlenerek, bu Kanunun 6'ncı maddesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun (193 sayılı GVK) 41'inci maddesinin 1'nci fıkrasının (9) numaralı bendine ve 37'nci maddesi ile de 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (5520 sayılı KVK) 11 maddesinin 1'nci fıkrasının (i) numaralı bendine ilave edilmiştir. Düzenlenen ilgili Kanun maddesi: *"Kredi kuruluşları, finansal kuruluşlar, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri dışında, kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'unu aşmamak üzere Cumhurbaşkanlığına kararlaştırılan kısmı. Belirlenecek oranı sektörler itibarıyla farklılaştırmaya Cumhurbaşkanlığı, bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir."* şeklinde hüküm altına alınmıştır. Düzenlenen ilgili Kanun maddeleri 1.1.2013 tarihi itibarıyla geçerli olmak üzere yürürlüğe konulmasına rağmen; 4.02.2021 tarihli ve 3490 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararına kadar uygulamaya konulmamıştır. Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 1.1.2021 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemi kazançlarına uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir. İlgili Kanun maddesinde Cumhurbaşkanlığına verilen yetki, 3490 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'nda %10 olarak belirlenmiştir. İlgili Kanun maddesinin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesine ilişkin Hazine ve Maliye Bakanlığı yetki verilmiş olup bu yetki kapsamında 25.05.2021 tarih ve 31491 sayılı Resmi Gazete'de

1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde değişiklik yapılmasına dair 18 No'lu Tebliğ yayımlanmıştır.

Finansman gider kısıtlaması kapsamında; işletmelerin kullandıkları yabancı kaynakların öz kaynaklarını aştığı durumlarda, aşan kısma isabet eden giderler için kısıtlama uygulanmaktadır. Şayet yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşmıyorsa, bu yabancı kaynaklar için katlandıkları giderlerin tamamını hasılatlarından indirebilmektedirler.

2- FİNANSMAN GİDER KISITLAMASINA İLİŞKİN DOKTRİNDE YER ALAN ELEŞTİRİLER VE KONU HAKKINDA DÜZENLENEN TEBLİĞ

2.1- Finansman Gider Kısıtlamasına İlişkin Doktrinde Yer Alan Eleştiriler

Finansal gider kısıtlaması Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 1.1.2021 tarihinden itibaren uygulamaya başlanmasına rağmen; bazı belirsizlikler netliğe kavuşturulamamıştır. Bu nedenle yapılan düzenleme için pek çok eleştiri getirilmiştir. Bu eleştirilere aşağıda maddeler halinde yer verilmiştir.

- “Kullanılan Yabancı Kaynak” ifadesinin muğlak bir ibare olduğu, hangi yabancı kaynakları kapsadığı anlaşılmamaktadır.
- Sanayi siciline kayıtlı imalatçıların imalat faaliyetinde kullandıkları yabancı kaynakları da kapsayıp kapsamadığı,
- Öz kaynak tutarının belirlenmesinde hangi tarihteki tutarın dikkate alınacağı,
- Uygulama 4.2.2021 tarihli ve 3490 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe girdiği; ancak uygulamanın 1.1.2021 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemi kazançlarına uygulanacağı; dolayısıyla uygulamanın geriye dönük bir düzenleme olduğu ve mükelleflere uygulamaya geçiş için herhangi bir hazırlık süreci verilmediği ve mevcut özkaynak yapılarını güçlendirmek için süre tanınmadığı,

- 4.2.2021 tarihinden önce kullanılan yabancı kaynakların giderlerinin uygulamaya tabi olup olmayacağı,
- Yatırım kavramından kastın ne olduğu ve yatırım maliyetine eklenecek unsurların neler olduğu anlaşılmamaktadır. Yatırımdan kastın sadece teşvik belgesine bağlı yatırımlarla sınırlı kalınmaması gerektiği, duran varlıklar içinde yer alan iktisadi kıymet alımlarının da yatırım kavramı içinde değerlendirilmesi gerektiği,
- Finansman giderlerinin yanında, finansman gelirlerinin de bulunması durumunda mahsup etme imkânının olup olmadığı,
- Finansman gider kısıtlaması ile örtülü sermaye kapsamına birlikte giren borçların nasıl değerlendirilmesi gerektiği,
- Kısıtlanan finansman giderlerine isabet eden KDV'lerin indirim konusu yapıp yapılmayacağı,
- Uygulamanın 1.1.2013 tarihinde yürürlüğe konulup 8 yıl boyunca uygulanmayarak Cumhurbaşkanlığı Kararı ile pandemi zamanında uygulanmaya konmuş olması.

Şeklinde konuyla ilgili eleştiriler getirilmiştir. Söz konusu eleştirilere ve belirsizliklere ilişkin konu hakkında düzenlenen tebliğ ile cevap bulunmaya çalışılmıştır.

2.2- Finansman Gider Kısıtlamasına İlişkin Düzenlenen Tebliğ

Konu hakkında düzenlenen tebliğ ile 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin “11. Kabul Edilmeyen İndirimler” başlıklı bölümünün “11.13. Finansman gider kısıtlaması” başlıklı alt bölümüne ekleme yapılmıştır.

Gider kısıtlamasına ilişkin yayımlanan tebliğde finansman giderleri; “*Yabancı kaynağın kullanımı süresine bağlı olarak doğan her türlü faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı, faktoring kuruluşlarına verilen iskonto bedelleri ve benzeri adlar altında yapılmış olan gider ve ma-*

liyet unsurlarını”, yabancı kaynaklar; “Bilançonun kısa vadeli yabancı kaynaklar ve uzun vadeli yabancı kaynaklar toplamı” ve yatırım ise; “İlgili duran varlık kullanılmaya hazır hale gelinceye kadar yatırım projelerine ilişkin olarak “yapılmakta olan yatırımlar” hesabında izlenen tutarlar da dahil olmak üzere her türlü (teşvik belgeli veya belgesiz) amortismanına tabi iktisadi kıymetler” şeklinde tanımlamıştır.

Söz konusu uygulamanın bilanço esasına tabi mükellefler için geçerli olduğu, işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler için uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Finansman gider kısıtlamasının uygulanacağı dönemler şu şekilde düzenlenmiştir:

- Bilanço esasına göre defter tutan kurumlar vergisi mükellefleri, her bir geçici vergi döneminin son günü itibarıyla VUK’a göre düzenlenen bilançolarında yer alan öz kaynak ve yabancı kaynak tutarlarına göre,
- Yıllık dönemde hesap dönemi olarak takvim yılını kullanan mükelleflerin 31 Aralık tarihli bilançolarına göre,
- Özel hesap dönemini kullanan mükelleflerin, hesap döneminin son günü itibarıyla düzenleyecekleri bilanço kalemlerine göre esas alınmıştır.

1.1.2013 tarihinden itibaren yapılan borçlanmalarda; bu tarih itibarıyla finansman hizmetinin sağlandığı veya kredi sözleşmesinin yapıldığı dönemlerde yabancı kaynakları öz kaynakları aşan işletmelerde, söz konusu yabancı kaynaklara ilişkin olarak mahiyet veya tutar itibarıyla 1.1.2021 tarihinden itibaren kesinleşen gider ve maliyet unsurları gider kısıtlamasına tabi tutulmaktadır.

Gider kısıtlaması kapsamına giren yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet unsurlarından yatırımın maliyetine eklenenler gider kısıtlaması kapsamının dışında tutulacaktır. Bu kapsamda yatırım olarak kabul edilen kıymetlerin maliyet bedelleri ise 213 sayılı VUK’un 262’nci madde-

sinde yer alan maliyet bedeline göre değerlendirilecektir. Dolayısıyla iktisadi kıymetin iktisap edilmesi veya değerinin artırılması amacıyla yapılan her türlü giderler toplamı maliyet bedelini oluşturacaktır. 163 seri No.lu VUK Genel Tebliği uyarınca yatırımların yabancı kaynakla finanse edilmesi durumunda iktisadi kıymetin aktifleştirildiği dönemin sonuna kadar oluşan faiz ve kur farkları maliyete intikal edilirken, aktifleştirildiği dönemden sonraki giderler maliyete intikal ettirilebileceği veya doğrudan gider olarak kaydedilebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda yatırımın maliyetine eklenen finansman giderleri bu kısıtlamanın haricinde tutulmuştur.

Yabancı kaynak kullanımına bağlı olmaksızın yapılan giderler (teminat mektubu komisyonları, tahvil ihracı ile ilgili olarak yapılan baskı ve benzeri giderler ile ipotek masrafları gibi) gider kısıtlamasına konu edilmeyecektir. Benzer şekilde erken ödeme iskontoları veya peşin ödeme iskontoları da finansman gideri olmadığından, gider kısıtlamasının dışında kalacaktır. Aynı şekilde yabancı kaynağın kullanım süresine bağlı olarak doğmayan gider ve maliyet unsurları (kredi sözleşmelerine ilişkin olarak ödenen damga vergisi veya banka havale ücretlerine ilişkin ödenen banka ve sigorta muameleleri vergisi gibi) gider kısıtlamasına dâhil olmayacaktır. Ancak kredi faizleri üzerinden hesaplanan BSMV gibi yabancı kaynağın işletmede kullanım süresine bağlı olarak doğan giderler gider kısıtlamasına dâhil olacaktır.

Finansman gideri yanında finansman gelirinin de bulunması durumunda; birbirleri ile mukayese etmek suretiyle mahsup etmeleri mümkün olmayacaktır. Yani finansman gelirleri, finansman giderlerine konu edilmeyecektir.

Örtülü sermaye, transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı ve binek otomobillerde gider kısıtlaması uygulamaları nedeniyle KKEG olarak dikkate alınan tutarlar finansman gider kısıtlamasına tabi tutarın hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Ayrıca 36 Seri No'lu Tebliğ'in 9'uncu maddesi ile 26/4/2014 tarihli ve 28983 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nin (III/C-2.1.) bölümünde yer alan "ç)" bendinin ikinci paragrafından sonra gelmek üzere; işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'una

denk gelen harcamalara ilişkin KDV'lerin genel hükümler çerçevesinde hesaplanan KDV'den indirilebileceği hükmü ilave edilmiştir. Yani finansman gider kısıtlaması kapsamında KKEG olarak hesaplanan giderlerin KDV'leri indirim konusu yapılabilecektir.

Örnek-1: (A) A.Ş.'nin 2021 yılına ilişkin geçici vergi dönemlerine ilişkin kalemleri aşağıda tablodaki gibidir:

	Pasif (Kaynaklar)	1 Ocak – 31 Mart	1 Ocak – 30 Haziran	1 Ocak – 30 Eylül	1 Ocak – 31 Aralık
3	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	400.000	670.000	925.000	1.000.000
30	Mali Borçlar	225.000	390.000	550.000	680.000
300	Banka Kredileri	200.000	350.000	500.000	600.000
303	Uzun Vd. Kredi Anapara Tak. Ve Faiz	25.000	40.000	50.000	80.000
32	Ticari Borçlar	100.000	180.000	250.000	180.000
320	Satıcılar	80.000	140.000	190.000	150.000
321	Borç Senetleri	20.000	40.000	60.000	30.000
36	Ödenecek Vergi Ve Diğer Yuk.	75.000	100.000	125.000	1.400.000
360	Ödenecek Vergi ve Fonlar	45.000	60.000	75.000	80.000
361	Ödenecek Sosyal Güvenlik Kes.	30.000	40.000	50.000	60.000
4	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	400.000	580.000	1.275.000	1.500.000
40	Mali Borçlar	300.000	400.000	800.000	950.000
400	Banka Kredileri	300.000	400.000	800.000	950.000
43	Diğer Borçlar	100.000	180.000	475.000	550.000
431	Ortaklara Borçlar	100.000	180.000	475.000	550.000
5	Özkaynaklar	1.000.000	1.250.000	2.000.000	2.350.000
50	Ödenmiş Sermaye	350.000	550.000	1.050.000	1.250.000
500	Sermaye	300.000	500.000	1.000.000	1.200.000
502	Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	50.000	50.000	50.000	50.000
54	Kar Yedekleri	100.000	100.000	100.000	100.000
540	Yasal Yedekler	50.000	50.000	50.000	50.000
542	Olağanüstü Yedekler	50.000	50.000	50.000	50.000
57	Geçmiş Yıllar Karları	300.000	300.000	300.000	300.000
570	Geçmiş Yıllar Karları	300.000	300.000	300.000	300.000
59	Dönem Net Karı (Zararı)	250.000	300.000	550.000	700.000
590	Dönem Net Karı	250.000	300.000	550.000	700.000
	Pasif (Kaynaklar) Toplamı	1.800.000	2.500.000	4.200.000	4.850.000

Geçici Vergilendirme Dönemi	Yabancı Kaynak	Öz Kaynak	Finansman Gideri
1 Ocak – 31 Mart	800.000 TL	1.000.000 TL	50.000 TL
1 Ocak – 30 Haziran	1.250.000 TL	1.250.000 TL	70.000 TL
1 Ocak – 30 Eylül	2.200.000 TL	2.000.000 TL	110.000 TL
1 Ocak – 31 Aralık	2.500.000 TL	2.350.000 TL	150.000 TL

Birinci ve ikinci geçici vergi dönemlerinde yabancı kaynak tutarları öz kaynak tutarını aşmadığından finansman gider kısıtlaması uygulanmayacaktır.

Üçüncü geçici vergi döneminde yabancı kaynak tutarı öz kaynak tutarını (2.200.000 – 2.000.000) 200.000 TL aştığından gider kısıtlaması uygulanacaktır.

Aşan kısma isabet eden finansman gideri: Finansman gideri x (Aşan kısım / Toplam yabancı kaynak): 110.000 x (200.000 / 2.200.000) = 10.000 TL

KKEG olarak dikkate alınacak finansman gider kısıtlaması: 10.000 x %10 = 1.000 TL

Dördüncü geçici vergi döneminde yabancı kaynak tutarı öz kaynak tutarını (2.500.000 – 2.350.000) 150.000 TL aştığından gider kısıtlaması uygulanacaktır.

Aşan kısma isabet eden finansman gideri: 150.000 x (150.000 / 2.500.000) = 9.000 TL

KKEG olarak dikkate alınacak finansman gider kısıtlaması: 9.000 x %10 = 900 TL

Örnek 2: (E) A.Ş.'nin 2021 yılı dönem başı öz sermaye tutarı 500.000 TL, ortağı (H) A.Ş.'den 18.10.2021 tarihinde 2.000.000 TL borç almış ve bu borç için 300.000 TL faiz ödemiştir. (E) A.Ş. 5.10.2021 tarihinde (M) A.Ş. bankasından 5.000.000 TL işletme kredisi kullanmış ve bu kredi için toplamda 500.000 TL faiz ödemiştir. Öte yandan (E) A.Ş. 8.11.2021 tarihinde (Z) A.Ş. bankasından kredi kullanarak işletmesine 3.000.000 TL değerinde (360.000 dolar) makine almış ve bu makine için 2021 yılında toplam 350.000 TL faiz ve 150.000 TL kur farkı ödemiştir. 31.12.2021 tarihi itibarıyla (E) A.Ş.'nin yabancı kaynak toplama

mı 6.000.000 TL ve öz kaynak toplamı 2.500.000 TL'dir. (E) A.Ş. bahsi geçen bankalar ve ortağı haricinde yabancı kaynakları için herhangi bir gider ve maliyete katlanmamıştır. (E) A.Ş.'nin ödemiş olduğu faiz ve kur farkı giderleri 31.12.2021 tarihi itibarıyla ödemiş olduğu toplam tutarlardır.

Bu durumda, (E) A.Ş.'nin ortağı (H) A.Ş.'den aldığı borcun, dönem başı öz sermayesinin 3 katı olan (500.000 x 3) 1.500.000'yi aşan (2.000.000 - 1.500.000) 500.000 TL'lik kısım örtülü sermaye olarak değerlendirilecektir. Örtülü sermaye tutarına isabet eden faiz tutarı 5520 sayılı KVK'nın 12'nci maddesi kapsamında KKEG olarak dikkate alınacaktır.

Örtülü sermaye tutarına isabet eden faiz tutarı: 300.000 x (500.000 / 2.000.000) = 75.000 TL

Diğer yandan, (E) A.Ş.'nin 31.12.2021 tarihi itibarıyla yabancı kaynak tutarı öz kaynak tutarını (6.000.000 - 2.500.000) 3.500.000 TL aştığından finansman gider kısıtlaması uygulanacaktır. (E) A.Ş. işletmesine almış olduğu makine için katlanmış olduğu 350.000 TL faiz ve 150.000 TL kur farkını 163 Seri No.lu VUK Genel Tebliği kapsamında malın maliyetine intikal ettirmek zorundadır. Dolayısıyla makine için katlanmış olduğu bu giderler finansman gider kısıtlamasında dikkate alınmayacaktır. Öte yandan ortağı (H) A.Ş.'den almış olduğu borç için katlanmış olduğu faiz giderinin 75.000 TL'si KKEG olarak hesaplandığından finansman gider kısıtlaması hesaplamasında hariç tutulacaktır. Bu durumda (E) A.Ş. ortağına ödemiş olduğu 300.000 TL faiz giderinin (300.000 – 75.000) 225.000 TL'si ve (M) A.Ş. bankasına ödemiş olduğu 500.000 TL faiz gideri finansman gider kısıtlamasında hesaplama konu olacaktır.

Aşan kısma isabet eden finansman gideri:
 $725.000 \times (3.500.000 / 6.000.000) = 422.675 \text{ TL}$

KKEG olarak dikkate alınacak finansman gider kısıtlaması: $422.675 \times \%10 = 42.267,50 \text{ TL}$

Bu durumda (E) A.Ş. 2021 yılında örtülü sermaye kapsamında 75.000 TL, finansman gider kısıtlaması kapsamında 42.267,50 TL olmak üzere, finansman giderinin toplam 117.267,50 TL'lik kısmını kurum kazancının tespitinde KKEG olarak dikkate alacaktır.

3- FİNANSMAN GİDER KISITLAMASININ HUKUKİ GÜVENLİK İLKESİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Finansman gider kısıtlaması 4.2.2021 tarihli ve 3490 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 1.1.2021 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemi kazançlarına uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir. Konu hakkında düzenlenen tebliğ ile de finansman hizmetinin 1.1.2013 tarihinden itibaren sağlanan yabancı kaynaklara ilişkin olarak mahiyet veya tutar itibarıyla 1.1.2021 tarihinden itibaren kesinleşen gider ve maliyet unsurlarının gider kısıtlamasına tabi tutulacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla finansman gider kısıtlamasının yürürlüğe konulduğu tarih ile uygulamaya başlandığı tarih dikkate alındığında geçmişe yönelik uygulamaları da kapsamaktadır. Bu durum hukuki güvenlik ilkesini zedelemektedir.

Hukuki güvenlik ilkesi; yurttaşlar bağlı oldukları hukuk kurallarını önceden bilerek, davranış ve tutumlarını bu kurallara göre güvenle düzenleyebilmektedir.¹ Hukuk devletinin bir gereği olan bu ilke, vergilendirme yetkisini sınırlandıran

araçlardan en önemlisidir. Devletler öncelikle koydukları kurallara kendisi uyararak hukuki güvenlik ilkesinin sağlandığına dair vatandaşlarına örnek olmalıdır. Uygulamaya konulan her düzenlemenin adalet, belirlilik, geriye yürümezlik gibi hukuki güvenlik ilkesinin alt ilkeleri olan bu kavramlara uygun olması gerekir.²

Hukuk kuralları ne kadar belirli, bilinebilir ve istikrarlı olursa, o kadar insanlar devlete olan inancını kuvvetlendirir. Aksi halde yasalar sık sık değişirse, lafzı ve özü itibarıyla yeterince açık değilse, bireylerin devlete olan güveni sarsılabilmektedir.³ Tabiri caizse, oyun başlamadan kurallar belirlenmelidir. Oyun başladıktan sonra kuralların değişmesi, gerek oyuncuları gerekse taraftarları üzmemektedir. Aynı durum hukuk kuralları içinde geçerlidir.

Hukuki güvenlik ilkesinin alt ilkeleri; belirlilik, geriye yürümezlik, kazanılmış haklara saygı, eşitlik, adil hukuk düzeni, kıyas yasağı ilkeleridir.⁴ Bu alt ilkelerden belirlilik, geriye yürümezlik ilkeleri finansman gider kısıtlaması düzenlemesi ile doğrudan ilintilidir ve aşağıda açıklanmaktadır.

Belirlilik İlkesi; devletler faaliyetlerini icra ederken belli ölçüler içinde açık ve şeffaf olarak hukuk kurallarını yapmaları zorunludur. Yasalar belli ölçüler dâhilinde idareye takdir yetkileri tanımaktadır. Ancak tanınan bu yetkiler sınırsız değildir ve keyfi ve serbest hareket etme imkânı da tanımamaktadır.⁵ Bu noktada belirlilik ilkesi idarenin keyfi uygulamalarının önüne geçerek istikrarı ön planda tutarak kamu yararını amaçlamaktadır. Her bir hukuki düzenlemenin kime hitap ettiği, kimleri kapsadığı açık bir şekilde ortaya konulmalıdır.⁶

¹ Mualla ÖNCEL, Ahmet KUMRULU ve Nami ÇAĞAN. *Vergi Hukuku*. Turhan Kitapevi. Ankara 1992.53.

² Doğan BOZDOĞAN ve Elif İLK. "Vergilendirme Yetkisinin Bir Sınırlandırıcısı Olarak Hukuki Güvenlik İlkesi". *Journal of International Management, Education and Economics Perspectives*. Sayı 4(2). 2016.29-29.

³ Doğan BOZDOĞAN ve Elif İLK. a.g.e. s.30.

⁴ Doğan BOZDOĞAN ve Elif İLK. a.g.e. s.31-34.

⁵ Metin GÜNDAY. *İdare Hukuku*. İmaj Yayınları. Ankara. 2011.45.

⁶ Onur EROĞLU ve Kemal MECİT. "Yargı Kararları Çerçevesinde Vergilendirmede Hukuki Güvenlik İlkesi". *Uludağ Üniversitesi İİBF Dergisi*. Sayı.34 (2). 2015.72-73.

Geriye Yürümezlik İlkesi; hukuk kuralları yürürlüğe girdiği tarih ile yürürlükten kalktığı tarih arasında meydana gelen olaylara uygulanmalıdır. Bu kurala “kanunların geçmişe yürümemesi ilkesi” denilmektedir.⁷ Geriye yürümezlik ilkesi sadece kanunlar için değil, idarenin yapmış olduğu tüm düzenleyici işlemler içinde geçerlidir. Bu kapsamda idare geçmişe yönelik bireylere mali yükümlülük getirecek veya mevcut yükümlülükleri artıracak bir hüküm getiremez. Bu ilkenin geri alma, düzeltme ve iptal etme şeklinde istisnaları da mevcuttur.⁸

Hukuki güvenlik ilkesi, vatandaşların belirsizlik içinde yaşamalarını önlemekte ve vatandaşların sahip oldukları hakları güvence altına almaktadır. Bu minvalde 4.2.2021 tarih 3490 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile finansman gider kısıtlamasının 1.1.2021 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanması ve bu kapsamda Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından düzenlenen tebliğde 1.1.2013 tarihinden itibaren alınan yabancı borçların giderlerini de kapsıyor olması, hukuki güvenlik ilkesini zedelemektedir. Çünkü bu yükümlülük ile karşı karşıya kalan mükellefler, bu düzenlemenin 1.1.2021 tarihi itibarıyla uygulamaya konulacağını önceden bilselerdi, bu tarihten itibaren sirayet eden borçlanmalarını yabancı kaynak yerine öz kaynaklarından karşılamayı tercih edebilirlerdi. Veyahut yabancı kaynakların öz kaynaklarını aşmaması için sermayelerini artırma yoluna gidebilirlerdi. Mükelleflere bu ihtimalleri değerlendirme fırsatı sunulması, gerek mükellef nezdinde gerekse kamuoyu nezdinde olumlu karşılanırdı.

SONUÇ

Finansman gider kısıtlaması özü itibarıyla, işletmelerin ihtiyaç duydukları finansmanı yabancı kaynaklardan ziyade, kendi öz kaynakları

ile finanse etmelerini hedeflemektedir. İşletmeler finansman ihtiyaçlarını yabancı kaynaklardan tedarik ettiklerinde, bu yabancı kaynaklardan doğan faiz, kur farkı, komisyon, vade farkı, kar payı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurlarına katlanmak durumunda kalmaktadırlar. Son yıllarda yaşanan yüksek faiz ve kur atakları borçlu olan işletmeleri zor durumda bırakmaktadır. Bunun için finansman gider kısıtlaması işletmelere bir müeyyide uygulayarak, işletmelerin pervasızca borçlanmalarına yönelik adeta frenleme vazifesi yapmaktadır.

İstanbul Sanayi Odası'nın 2019 yılı için Türkiye'nin ilk 500 büyük sanayi kuruluşunun Borç/Özkaynak oranının %217,492 özel kuruluş da ise bu oran %240 seviyesindedir.⁹ 2020 yılı için dünyada ve ülkemizde yaşanan pandemiden dolayı bu oranın daha yüksek seviyelere tırmandığı tahmin edilmektedir. Söz konusu sonuçlar dikkate alındığında finansman gider kısıtlamasının ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak finansman gider kısıtlamasını uygulamaya konulduğu tarih manidar değildir. Çünkü ülkemizde ve dünyada yaşanan küresel salgın nedeniyle alınan önlemler neticesinde, kısmi veya tam kapanmalar nedeniyle işletmeler olumsuz etkilenmiştir. Bunun için faaliyetini tam kapasite ile sürdüremeyen işletmeler günü kurtarmak için borçlanmaya yönelmiştir. Bu denli borçlanmanın üzerine, birde finansman gider kısıtlaması ile vergi matrahlarına ilave edecekleri KKEG ile ödeyecekleri vergi tutarı da artarak, bir de vergi idarelerine karşı borçlanacaklardır.

Ayrıca finansman gider kısıtlaması uygulaması 4.2.2021 tarihinde yürürlüğe konulmasına rağmen 1.1.2021 tarihinden itibaren vergilendirme dönemi kazançlarına yönelik uygulanması ve bu kapsamda Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafın-

⁷ Yusuf KARAKOÇ. *Genel Vergi Hukuku*. Yetkin Yayınevi. Ankara. 2014. 157.

⁸ Nami ÇAĞAN. *Vergilendirme Yetkisi*. Kazancı Hukuk Yayınları. İstanbul. 1982. 187.

⁹ İstanbul Sanayi Odası. *Türkiye'nin 500 Sanayi Kuruluşu 2019*. İstanbul. 2020. 52.

dan düzenlenen tebliğ ile 1.1.2013 tarihinden itibaren sağlanan yabancı kaynaklara ilişkin olarak mahiyet veya tutar itibarıyla 1.1.2021 tarihinden itibaren kesinleşen gider ve maliyet unsurlarının gider kısıtlamasına tabi tutulması hukuki güvenlik ilkesine aykırıdır. Bunun için finansman gider kısıtlamasının en erken 2021 yılının ikinci çeyreğinin başından itibaren uygulanmaya başlaması ve bu dönemden itibaren sağlanan yabancı kaynaklara ilişkin mahiyet ve tutarları kapsamı yerinde olacaktır.

Finansman gider kısıtlaması hakkında Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından düzenlenen tebliğde sanayi siciline kayıtlı imalatçıların imalat faaliyetinde kullandıkları yabancı kaynaklar için katlandıkları gider ve maliyetlerin finansman kısıtına dâhil olup olmadığı hususuna da ayrıca yer vermesi önem arz etmektedir. Çünkü imalat yapan bir üreticinin finansman gider kısıtlaması adı altında ayrıca bir külfete katlanması, hususen bu pandemi ortamında, kanaatimizce üreticiyi cezalandırmak olarak değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- BOZDOĞAN, D. ve İLK. E. (2016), Vergilendirme Yetkisinin Bir Sınırlandırıcısı Olarak Hukuki Güvenlik İlkesi. *Journal of International Management, Education and Economics Perspectives*, Sayı 4(2), s.28-38.
- Cumhurbaşkanlığı Kararı, Ankara: Resmi Gazete (4.02.2021 tarihli ve 3490 sayılı)

- ÇAĞAN, N. (1982). *Vergilendirme Yetkisi*. Kazancı Hukuk Yayınları. İstanbul.
- EROĞLU, O. ve MECİT, K. (2015). Yargı Kararları Çerçevesinde Vergilendirmede Hukuki Güvenlik İlkesi, *Uludağ Üniversitesi İİBF Dergisi*, Sayı.34 (2), s.55-93.
- GÜNDAY, M. (2011). İdare Hukuku. İmaj Yayınları. Ankara.
- İstanbul Sanayi Odası (2020). *Türkiye'nin 500 Sanayi Kuruluşu 2019*. İstanbul.
- KARAKOÇ, Y. (2014). *Genel Vergi Hukuku*. Yetkin Yayınevi. Ankara.
- Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği, Ankara: Resmi Gazete (26.4.2014 tarih 28983 sayılı)
- ÖNCEL, M., KUMRULU, A. ve ÇAĞAN, N. (1992). *Vergi Hukuku*. Turhan Kitapevi. Ankara.
- T.C. Yasalar (13.12.1960). 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (10700 sayılı)
- T.C. Yasalar (13.06.2006). 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (18563 sayılı)
- 1 No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, Ankara: Resmi Gazete (03.04.2007 tarih 26482 sayılı)
- 163 seri No.lu VUK Genel Tebliği, Ankara: Resmi Gazete (27.01.1985 tarih 18648 sayılı)